

MIROSLAV STRÍDA

DVACÁTÝ MEZINÁRODNÍ GEOGRAFICKÝ KONGRES V LONDÝNĚ 1964

Na mezinárodním kongresu v Londone Čechoslovákia byla představena 16 geografaми, которые предложили 21 реферат, а в секциях и комиссиях доложили 9 сообщений. Приняли также участие на выставке тематических карт, национальных атласов, карт использования земель и карт населения. Членам конгресса были подарены 3 чешские и 2 словацкие специальные публикации. Чехословацкая делегация сотрудничала с делегациями социалистических и других стран, кроме того ей удалось увеличить число своих представителей в новых комиссиях МГУ. Поэтому выступление чехословацких географов в Лондоне было более успешным, чем на предыдущих съездах.

Za čtyři roky, které uplynuly od minulého kongresu ve Stockholmu, se mnoho změnilo v geografickém životě ve světě i u nás. Postupující sblížení národů a obliba zeměpisu, růst zastoupení geografů zvláště ze socialistických a z rozvojových zemí, výhodná poloha pořadatelské země v západní Evropě, to všechno zřejmě způsobilo, že na 20. mezinárodním geografickém kongresu v Londýně se sešlo 2033 delegátů z 51 zemí a že zde bylo předloženo přes 900 referátů, z nichž valná část byla skutečně přednesena. Kongres se tak zapsal jako nejmasovější událost v historii geografie všech dob, která překonala po této stránce všechny rekordy.¹⁾

Také československá účast v Londýně byla větší a lépe připravena než kdykoli předtím, i když nebyla bez nedostatků. J. Korčák v závěru svého hodnocení mezinárodního zeměpisného kongresu ve Stockholmu žádal v zájmu zlepšení příprav na příští kongres a) aktivizaci Národního komitétu, b) včasné zajištění anglického vydání publikací, c) podle zaměření práce komisí IGU²⁾ pečlivější přípravu referátů (lit. č. 2). Dnes je možno s potěšením říci, že ve všech třech bodech tohoto doporučení skutečně došlo ke zlepšení. Nový Národní komitét geografický od svého zvolení v r. 1962 začal aktivně připravovat československou účast na 20. kongresu. Navázal styky s výkonným výborem kongresu v Londýně a s vedoucími představiteli UGI C. Trollem, I. P. Gerasimovem, C. D. Harrisem a H. Boeschem, kteří navštívili Československo. Při sestavování delegace, zajišťování kongresových publikací a obesílání mapových expozicí narážel na nemalé potíže, které se však nakonec společným úsilím geografů a zeměpisných pracovišť podařilo překonat.

Spolu s předsedou Národního komitétu J. Korčákem byla pod vedením J. Demka vyslána do Londýna desetičlenná delegace, v níž byli A. Purš, M. Strída a

¹⁾ Podlé sdělení J. Kunskeho (Sborník ČSZ 61: 300—306, 1956) se 18. kongresu v Brazílii zúčastnilo přes 800 členů, kteří předložili celkem 330 referátů. Podlé sdělení J. Korčáka (Sborník ČSZ 66: 152—157, 1961) bylo na 19. kongresu ve Švédsku 1300 řádných členů a bylo předloženo 682 referátů.

²⁾ IGU = International Geographical Union — Mezinárodní geografická unie (pozn. red.).

C. Votrubec za ČSAV, E. Mazúr za SAV, V. Häufner, K. Ivanička za školství, A. Koláčný a J. Kouba za resort ÚSGK, kteří se rovněž zúčastnili jednání Mezinárodní kartografické asociace v Edinburgu. Na pozvání pořadatelů kongresu přijeli ještě J. Linhart a O. Pokorný z GÜ ČSAV, aby přednesli své referáty. Kromě toho byli přítomni z Československa ještě M. Blažek, S. Šprincová, X. Čachmaččeva a V. Příbylová jako registrovaní členové

Londýnskému kongresu bylo věnováno 5 našich publikací v anglickém jazyce: *Geografie oblasti Východoslovenských železáren* (3), *Kongresový suplement Sborníku Čs. společnosti zeměpisné* (4), kongresové číslo *Geografického časopisu SAV* (5), kongresové číslo *Kartografického a zeměměřického obzoru* (6) a kongresové číslo *Zpráv Geografického ústavu ČSAV* (7).

Československé publikace vzbudily v Londýně takový zájem, že je bylo třeba vydávat na zvláštní poukazy. Z mezinárodních výstav se podařilo obeslat expozici tematických map, národních atlasů, map využití půd (land use) a map obyvatelstva, i když v některých případech výběr našich prací nebyl právě nejšťastnější.

Ze zasláných československých referátů jich bylo 21 ve výtahu uveřejněno (8) a v jednotlivých sekcích a komisích přednesli svá sdělení J. Demek, J. Korčák, E. Mazúr, J. Linhart, A. Purš, O. Pokorný, M. Strída, C. Votrubec a za nepřítomného A. Götze A. Koláčný. I když příprava referátů mohla být více koordinována, je možno říci, že československé referáty svojí celkovou úrovní byly dobrým příspěvkem v odborné náplni kongresu.

Velká Británie je země s dlouholetými geografickými tradicemi s rozsáhlou vědeckou i populární produkcí a s vyspělou kartografií. Výstava, uspořádaná v budově Královské zeměpisné společnosti, názorně ukazovala podíl britských cestovatelů a geografů na velkých zeměpisných objevech ve světě. Nemenším dojmem působila výstava zeměpisné literatury publikované v Británii, výstava téměř stovky britských geografických časopisů a periodik a zvláště pak tři pozoruhodné výstavy vývoje britské kartografie a mapování, předvádějící ukázky od středověkých map až po mapy současné s nejmodernější kartografickou technikou. Tyto výstavy umožňovaly seznámit se s rozsáhlou knižní a mapovou tvorbou, u nás jen málo známou a většinou nedostupnou, a poskytly i určitý přehled o vnitřní produkci jednotlivých vědeckých institucí, kterých je ve Velké Británii velké množství.

Anglická geografie disponuje dnes stovkami kvalifikovaných obětavých pracovníků a tak není divu, že v této zemi byl jubilejní 20. mezinárodní geografický kongres pečlivě připraven, stejně jako šestý kongres v roce 1895 a poslední, který se konal v Anglii roku 1928 v Cambridgi. I tentokrát se dostalo geografii pozornosti z nejvyšších míst. Záštitu nad kongresem převzala britská královna, která se s dalšími oficiálními představiteli osobně zúčastnila slavnostního zahájení, uvítala všechny účastníky kongresu a přednesla téměř půlhodinový projev o významu geografických věd. Ve 24členném národním komitétu i ve výkonném výboru kongresu se pod vedením L. Dudley Stampa zúčastnili práce přední britští geografové i další významné osobnosti. Na úspěchu pořadatelů se tentokrát podílelo i anglické počasí, které místo své příslovečné nestálosti a mlhavosti ukázalo ve dnech kongresu svoji slunečnou tvář a téměř všem akcím poskytlo teplou letní pohodu.

Program kongresu, probíhajícího ve dnech 20.—28. července 1964 v Londýně, se skládal z plenárního zahajovacího zasedání, z jednání v sekcích a v komisích, z exkurzí, výstav, filmových představení, speciálních přednášek

a různých společenských podniků, které byly jednou z mála příležitostí k navázání osobního styku delegátů z různých zemí. Kongres zasedal v dobře vybavených technických institutech poblíž Royal Albert Hall a v Královské zeměpisné společnosti na jih od Hyde Parku v západní části Londýna. Přesto, že jednání probíhala víceméně podle tištěného programu (9), byly přednáškové síně, v nichž se současně zasedalo, dosti od sebe vzdáleny, takže bylo téměř vyloučeno sledovat v jeden den několik sekcí či komisí. V období kongresu zasedal třikrát i nejvyšší orgán IGU — valné shromáždění, několikrát se sešel výkonný výbor IGU a jednou porada vedoucích delegací.

Podle stanov jsou si obě jednací řeči Unie (angličtina a francouzština) rovny, avšak na kongresu značně převládal jazyk anglický, poněvadž britské a americké členství bylo nejpočetnější a také většina ostatních delegátů dávala přednost angličtině. Francouzská delegace patřila nicméně k třem nejsilnějším. Ze socialistických zemí mělo největší a neaktivnější zastoupení Polsko (56 účastníků), dále SSSR (31), Maďarsko (16) a Československo (16). Německá demokratická republika je řádným členem Unie, přesto byla geografům z NDR znemožněna účast, proti čemuž protestovalo několik delegací. Tím živější zájem byl o pěkné, kongresu určené publikace, které z NDR došly. Účastníkům kongresu bylo věnováno množství publikací a map. Velmi cenné jsou publikace z hostitelské země, ale i mnoho dalších států překvapilo speciálními pracemi určenými kongresu. Britské publikace měly za účel seznámit zahraniční členy kongresu s britskou geografii, se zaměřením výzkumných prací a se zeměpisnými poměry britských ostrovů.

Celkový přehled o britských ostrovech podává souborná práce pod redakcí J. W. Watsona a J. B. Sissonse, zpracovaná předními britskými geografy (10). V čísle časopisu *The Geographical Journal* věnovaného kongresu podává mimo jiné G. R. Crone přehled britské geografie ve 2. století (11), L. P. Kirwan informaci o expedičních pracích Královské zeměpisné společnosti (12) a Harris, Biddle, Thompson a Irving o britském mapování a kartografických službách (13). Zvláštní číslo časopisu *Geography* (14), vydávaného Geografickou asociací, je věnováno převážně otázkám výchovy a vyučování zeměpisu. Pozoruhodná je však stať pod redakcí D. L. Lintona o oblastním plánování a regionálních změnách v Británii (15). Speciální práci připravil též Ústav britských geografů (16) a Královská skotská zeměpisná společnost, která výstižně informuje o geografii a kartografii ve Skotsku (17).

Vědecká jednání kongresu byla organizována převážně v sekcích, které měly mnohem rozmanitější program než komise. Přesto se zdá, že těžiště vědeckých jednání kongresů se neustále přesunuje do zasedání komisí, které se mohou zabývat užšími, vybranými otázkami, jež lze za čtyřleté období důkladněji připravit. Proti předcházejícím kongresům se počet komisí zvýšil na 17 a počet sekcí klesl na 9. Výtah z referátů (*Abstract of Papers*) a jeho *Supplement* (8) obsahují dohromady 908 sdělení od 924 autorů na 408 stranách.

Z předložených referátů se 161 týkalo geomorfologie, 153 ekonomické geografie, 136 geografie obyvatelstva a osídlení, 128 kartografie, 78 aplikované geografie, 64 regionální geografie, 60 klimatologie a hydrologie, 47 historické geografie atd. Nejméně 220 referátů se zabývalo převážně problematikou geografie rozvojových zemí. V sekcích bylo předneseno 293 referátů, které byly rozděleny podle 58 témat. Několik sekcí organizovalo i společná zasedání k jednotným tématům. Členové československé delegace se zúčastnili práce prakticky ve všech sekcích a v devíti komisích, i když i zde jejich účast měla být více koordinována.

I. sekce geografie obyvatelstva a osídlení byla zaměřena na otázky zemědělských sídel, růstu a struktury měst a studie sídelních typů. Pozornost vyvolávaly též mezinárodní migrace, rozložení obyvatelstva, jeho struk-

tura a změny a zajímavé otázky hranice obyvatelnosti a vylidňování venkova, které je dnes všeobecným jevem ve světě, často pozitivním, někde ovšem i negativním. Z množství předložených prací bylo v sekci vybráno a předneseno 44 referátů. Sdělení našich geografů J. Korčáka o kartografickém znázornování struktury obyvatelstva a C. Votrubce o mapování obyvatelstva v ČSSR byla zařazena do komise světové mapy obyvatelstva. V sekci všeobecně převládaly problémy osídlení nad geografii obyvatelstva a demografií.

V II. sekci ekonomické geografie bylo zařazeno dokonce 48 referátů, rozdělených do pěti oddílů. Největší pozornost upoutaly příspěvky k lokalizaci průmyslu v různých zemích a teoretické problémy definice, vymezení a mapování hospodářských soustav a hospodářských oblastí. V oddílu „Statistická technika v ekonomické geografii“ bylo uvedeno sdělení M. Střidy k měření regionální koncentrace průmyslu a obyvatelstva, doprovázené několika mapami na barevných diapozitivech. Velký zájem vzbudil referát S. Leszczyckého ke koncentraci a decentralizaci průmyslu v Polsku. Další pozornost byla věnována vývoji dopravy a komunikací jako významným faktorům geografických změn v hospodářství i osídlení a několik referátů se týkalo též zeměpisných aspektů palivových a energetických zdrojů.

III. sekce klimatologie, hydrologie, oceánografie a glaciologie vynikala bohatstvím témat, mezi nimiž převládala témata klimatologická. Hlavní zájem zpravidla dosti speciálních přednášek byl soustředěn na otázky lokálně klimatických výzkumů, podnebných změn, výškových klimatických pásem a tropické klimatologie. Oceánografické zaměření se týkalo geomorfologie a sedimentologie dna moří a oceánů. V těchto oborech se v poslední době objevují některé nové teorie vodních a tepelných bilancí; glaciologické zaměření se týkalo zejména problémů polárních oblastí a jejich výzkumů a otázek kolísání mořské hladiny ve vztahu k pohybům ledovců. V oddíle hydrologickém hovořil mimo jiné též československý geograf J. Linhart o výzkumu přehradních nádrží. Celkem bylo v této sekci předneseno 36 referátů.

IV. sekce biografická zařadila na program jednání rovněž řadu témat, některá však byla spojena se sekci předcházející. Hlavní pozornost vzbuzovaly otázky pedologické, půdní klasifikace a půdního mapování, kde uvedli svůj podnětný referát k světové půdní soustavě I. P. Gerasimov a N. N. Rozov ze Sovětského svazu. Z dalších problémů bylo věnováno více času klasifikaci a mapování vegetace a geografii živočišstva. Zajímavých bylo několik sdělení o silném vlivu antropogenních činitelů na změny tropické vegetace. Počet přednesených referátů nepřekročil 20.

V. geomorfologická sekce patřila tématicky k nejrozmanitějším a k nejvíce obesaným. Kromě toho řada geomorfologů, mezi nimi i J. Demek z ČSSR (Altiplanační terasy a jejich původ), vystupovala v jednání šesti geomorfologických komisí. V nejpočetnějším oddíle, denudační chronologii, uvedl E. Mazúr z Bratislavy referát o problematice Západních Karpat. Další zaměření se týkalo pobřežní geomorfologie, ledovcové erozní činnosti a periglaciálních jevů. S novými náměty přicházela sdělení o vlivu počasí na morfolonii v tropech a zejména o používání statistických a experimentálních metod v geomorfologii. K těmto otázkám a k několika dalším bylo z velkého množství zaslanych sdělení vybráno a předneseno 37 referátů v rámci sekce.

VI. sekce historické geografie měla 21 referátů poměrně rozmanitého a zajímavého obsahu. O mezinárodní kooperaci na poli metodiky his-

torické geografie hovořil O. Pokorný z ČSSR v rámci oddílu kartografické a názvoslovné evidence v historických podmínkách. Značnou pozornost vzbudilo též studium geografického prostředí a jednotlivých přírodních podmínek v minulosti, jako přetváření pralesů, bažin a stepí, sledování reliktních rysů v krajině a další otázky geografických změn v minulosti.

VII. sekce aplikované geografie ukázala ve svém jednání, jak rychle narůstají geografické práce a náměty, které umožňují a vyžadují využívání v praktickém životě. Nepočítaje společné zasedání se sekci ekonomické geografie, bylo předneseno 38 referátů. Více než tři čtvrtiny se jich týkalo techniky geografických prací v oblastním plánování a geografických problémů rozvojových zemí, kde užitá geografie slibuje přinést největší efekt. Několik sdělení bylo dále věnováno přetváření přírodního prostředí a využití geografie při praktických vnitropolitických opatřeních, zejména územně administrativních reformách. Konkrétní úkoly aplikované geografie ukazovali O. Tulippe, M. Philliponeau, I. P. Gerasimov a další.

VIII. sekce regionální geografie měla většinou teoretický a metodický ráz. Z 23 přednesených referátů byla největší pozornost zaměřena na význam regionálního pojetí v geografii a dále na problematiku regionálně geografického zpracování a historii geografického myšlení. R. Hartshorne ohlásil referát na téma „Hranice a oblasti“. Z dalších témat upoutala pozornost otázka využití nové techniky ve výrobě na formování oblastí. Většina sdělení vycházela z problematiky hospodářské geografie, avšak samostatné zasedání sekce regionální geografie bylo věnováno také otázkám oblastí ve fyzické geografii.

IX. sekce kartografická se většinou zabývala problémy kartografické interpretace současných otázek, vyskytujících se v jednotlivých geografických vědách. Z 26 referátů téměř třetina sdělení se týkala nových metod kartografického znázorňování. S. Radó předložil námět komplexní ekonomicko-geografické mapy. Objevily se i problémy generalizace, zejména znázorňování reliéfu na mapách malých měřítek. Další řečníci hovořili o znázorňování povrchových tvarů a mapování vegetačních pokryvů. V oddíle o fotointerpretaci hovořil H. T. Verstappen o různých možnostech využití snímků v geografickém výzkumu. Poměrně méně místa bylo věnováno atlasové kartografii, která byla ovšem jinak bohatě zastoupena v příslušné komisi. V komisi národních atlasů se také uplatnily referáty československých geografů A. Götze a J. Purše o Národním a o Historickém atlasu ČSSR.

Počet referátů v sekcích, který je do určité míry měřítkem zastoupení oborů na kongresu, ukazuje, že 31 % jednání bylo věnováno hospodářské geografii, včetně obyvatelstva a osídlení, 32 % fyzické geografii včetně biogeografie, 28 % regionální geografii, včetně geografie aplikované a historické a 9 % kartografii.

Proti téměř třem stům referátům v sekcích bylo jich v rámci komisi předneseno jen asi třetina. Řada komisí se připojila k jednání sekcí, popřípadě uspořádala některá společná zasedání. Tak zasedalo společně i šest geomorfologických komisí. Jednání komisí však mělo soustředěnější a intenzivnější ráz, neboť mu předcházela několikaletá příprava zaměřená na vybrané problémy. Ukázaly se tak další možnosti zvýšení odborné úrovně a zlepšení organizace práce kongresů. Dobře organizované sekce stejně mají tendenci, aby jejich periodické úsilí se proměnilo v systematickou práci komise IGU.

Ze 17 komisí jich 16 pracovalo v rámci kongresu v Londýně. Speciální komise pro kartografii pak v rámci zasedání Mezinárodní kartografické asociace (ICA) v Edinburgu, o němž bude podána zvláštní zpráva. Některé komise, jako např.

komise 1. (starých map), 5. (klasifikace zeměpisných knih a map), 9. (erozních ploch kolem Atlantiku), 15. (vlhkých tropů) se omezily v podstatě jen na pracovní zasedání. Komise 2. (krasových jevů), 5. (klasifikace zeměpisných knih a map), 9. (erozních ploch kolem Atlantiku) a 14. (světové mapy obyvatelstva) ukončily svoji práci podáním výsledků na londýnském kongresu. Mezi nejaktivnější patřila komise 3. (vývoj svahů), 6. (periglaciální morfologie), 8. (národních atlasů), 11. (aplikované geomorfologie) a 13. (vyučování geografie na školách). V komisích 4. (lékařská geografie), 7. (aridních zón), 10. (geomorfologie pobřeží), 12. (využití půd) a 16. (metod ekonomického rajónování) bylo zasedání věnováno pracovním schůzím a jen omezenému počtu referátů.

Program kongresu doplňovala představení geografických filmů a zvláštní večerní přednášky. Nejzávažnější z nich o sociálně geografických aspektech rozvojových zemí přednesl C. Troll, prezident IGU.

Kongresový poplatek v Londýně nebyl malý. Zato získali všichni řádní členové množství publikací, věnovaných organizátory i předními zahraničními delegacemi většinou rovněž v anglickém jazyce. V této velké konkurenci, jak už bylo řečeno, obstály československé publikace více než čestně, s výjimkou svého zevnějšího vzhledu. Kromě již zmíněných výstav propagujících britskou geografii organizovaly některé komise IGU zajímavé výstavy národních atlasů, geomorfologických map, map využití půdy, vyučování geografie na středních školách a map obyvatelstva, z nichž většina byla obeslána i našimi pracemi.

O bohatém programu předkongresových a posjezdových symposií a exkurzí, vedených předními britskými geografy, byla podána již zpráva na jiném místě a je velká škoda, že se jich mohli zúčastnit jen 2 českoslovenští delegáti. Jejich soubor shrnuje obsažná práce vydaná J. A. Steersem (18) o exkurzích na britských ostrovech. Velkému zájmu se těšilo téměř všech 42 exkurzí uspořádaných do Londýna a jeho oblasti a do 13 vědeckých a výzkumných ústavů a průmyslových závodů. Pěkný přehled o londýnských exkurzích podává speciální publikace (19).

V průběhu 20. mezinárodního geografického kongresu se sešel třikrát výkonný výbor IGU, z toho jednou společně s předsedy národních delegací. Zasedalo též 11. valné shromáždění, které jako nejvyšší orgán Unie se skládá z předsedů delegací, z výkonného výboru a z předních pozvaných delegátů za jednotlivé země. O organizačních otázkách hlasují podle stanov předsedové delegací, ve vědeckých otázkách však rozhodují všichni přítomní delegáti. Je proto větší účast z naší země i z ostatních socialistických států velmi důležitá.

Podle předem dobře připraveného programu se nejprve jednalo o nových funkcionářích Unie na období 1964–1968. Po překvapujícím odstoupení I. P. Gerasimova z kandidatury na funkci presidenta Unie, k němuž došlo krátce před zahájením kongresu, byl novým presidentem zvolen S. B. Chatterjee z Indie a jeho náměstký Monbeig (Francie), Cumberland (Nový Zéland), Gerasimov (SSSR), Leszczycki (Polsko), Gribaudi (Itálie), Gerlach (USA) a z titulu odstoupujícího presidenta Troll (NSR). Sekretářem a pokladníkem byl znovu zvolen Boesch (Švýcarsko). Zastoupení představitelů socialistických zemí i rozvojových zemí ve výkonném výboru je tedy poměrně příznivé. Pak byly podány zprávy za čtyřleté uplynulé období a návrh rozpočtu 1964–1968.

Největší zájem vzbudilo jednání o činnosti komisí v nastávajícím období. Pět komisí ukončilo svoji činnost a stejný počet jich byl nově ustanoven. Díky aktivnímu vystupování a dobré organizaci geografů polských, kteří vynikají

i dokonalými znalostmi anglického jazyka, získanými na základě dlouhodobých pobytů v anglicky mluvících zemích, což jim umožňuje hladké vedení jednání, získalo Polsko tak silné zastoupení v komisích, jaké nemá žádná jiná země. Dobrou reprezentací československé delegace se také podařilo zvýšit podíl Československa z dřívějších 8 na 12 míst, takže jsme nyní již zastoupeni ve většině komisí. Otevírá se tím možnost větší mezinárodní spolupráce a účinnějšího uplatnění výsledků naší geografie ve světě.

V období 1964—1968 pracují tyto komise IGU³⁾:

1. aridní zóny (Meigs, USA)
2. vývoj svahů (Macar, Belgie); Demek
3. národní atlasy (Sališčev, SSSR); Kuchař, Götz
4. periglaciální morfologie (Dylik, Polsko); Sekyra
5. ekonomické rajónování (Dziewoński, Polsko); Blažek, Ivanička, Střída
6. lékařská geografie (Learmonth, Austrálie)
7. vyučování zeměpisu (Brouillette, Kanada)
8. pobřežní geomorfologie (Schou, Dánsko)
9. aplikovaná geomorfologie (Tricart, Francie); Demek, Mazúr
10. využití půd (Stamp, Anglie); Ivanička
11. geografie a kartografie obyvatelstva (Prothero, Anglie); Korčák, Votrubec
12. humidní tropy (Hills, Kanada)
13. zemědělská typologie (Kostrowicki, Polsko); Häufner, Ivanička
14. letecká fotografie (Steiner, Švýcarsko)
15. mezinárodní hydrologická dekáda (Keller, NSR)
16. aplikovaná geografie (Tulippe, Belgie); Střída
17. kvantitativní metody (Garrison, USA)

Ve složení komisí a v náplni jejich práce provedlo valné shromáždění značné změny. Pět komisí, a to aridní zóny, národní atlasy, vyučování zeměpisu, využití půd a humidní tropy byly podle nových stanov prohlášeny za komise stálé. Tím byl zvýšen jejich význam a jejich práce dostává trvalý, dlouhodobý charakter.

K č l e n s t v í v Mezinárodní geografické unii se v minulém období přihlásily *Senegal, Ghana, Irsko, Uganda, Súdán a Nigérie*. Po kratší diskusi bylo všech šest zemí přijato za nové řádné členy, čímž došlo k posílení zvláště skupiny afrických států, kde očekávají geografii rozsáhlé úkoly.

Velké jednání se rozvinulo kolem nových s t a n o v, zejména kolem otázky práv a povinností členských zemí. Proti původnímu návrhu, který počítal, že při hlasování v otázkách organizačních má každá země tolik hlasů podle toho, do které kategorie příspěvkové se přihlásila, žádala většina delegací, aby každá členská země IGU měla stejná práva a stejné povinnosti a při hlasování měla jeden hlas. Tento návrh byl nakonec schválen většinou hlasů, takže jediný rozdíl mezi členskými státy Unie spočívá nyní v tom, do které z osmi kategorií výše ročních příspěvků se zařadily.

Dalším bodem programu valného shromáždění bylo rozhodnutí v otázce přidružení *Mezinárodní kartografické asociace* (ICA), která je organizací sdružující

³⁾ V závorce se uvádí předseda komise, za závorkou československý člen (uvádění jmen není zatím oficiální a mohou nastat i určité změny).

nejen geografů a kartografů, ale i kartografické služby jednotlivých zemí. Na žádost dosavadního presidenta ICA E. Imhofa ze Švýcarska a na doporučení výkonného výboru byla schválena afiliace Mezinárodní kartografické asociace k IGU jako samostatné přidružené organizace s vlastním statutem, s vlastním hospodářstvím, s právem zřizovat vlastní komise apod. Tím byly určité rozpory, které vznikly mezi IGU a ICA v minulých letech, v podstatě překonány a obě organizace budou napříště pracovat ve vzájemné shodě. Tím také odpadla většina výhrad, které vůči činnosti ICA měly členské země IGU, včetně zemí socialistických, a 11. valné shromáždění vyzvalo všechny delegace ke spolupráci s ICA.

V závěru jednání valného shromáždění byl přijat návrh národního komitétu SSSR na vytvoření speciální komise, která bude ovlivňovat pracovní zaměření IGU k řešení takových vědeckých problémů v geografii, které stojí v popředí zájmu národů a států.

S velkým uspokojením byl přijat návrh, aby příští mezinárodní geografický kongres byl uspořádán v listopadu 1968 v Kalkatě v Indii. Nově zvolený president IGU, vedoucí indický geograf S. B. Chatterjee, bude zároveň vykonávat funkci předsedy výkonného výboru kongresu. Závěrečnými projevy C. Trolle, S. B. Chatterjeeho a L. D. Stampa bylo ukončeno jednání 11. valného shromáždění IGU a uzavřen 20. mezinárodní geografický kongres v Londýně.

Vědecké zaměření kongresu bylo neobyčejně široké a pokusit se jakkoli shrnout bohatství podnětů, myšlenek a prací je velmi nesnadné. Bylo by to možné jedině řadou přednášek, referátů a sdělení podle dílčích oborů geografických věd. Mohli by to z vlastní iniciativy nejlépe provést českoslovenští zástupci, kteří se zúčastnili jednání jednotlivých sekcí a komisí. Kongres umožňoval získat určitý světový přehled o současných tendencích ve výběru a řešení aktuálních otázek geografie, i když tento obrázek může být dosti subjektivní. Kongresové publikace jsou pak nevhodnější ukázkou přístupu a práce geografie v jednotlivých zemích.

Jednání londýnského kongresu nám naznačuje i směry, jimiž by se měl dále ubírat vývoj geografických věd v Československu. Jde zejména o další, intenzivnější pronikání geografie do praxe, o uplatnění kvantitativních metod v různých oborech geografie, o prohloubení a zdokonalení kartografických zobrazovacích metod podle potřeb výzkumu i praxe a o komplexní regionální i tematický výzkum území vlastního státu a těch zemí, kde dosud není plně rozvinut vlastní geografický výzkum. Bude účelné, aby Národní komitét geografický těmito směry dále řídil mezinárodní spolupráci a v příštích letech pak připravoval řádné zastoupení Československa na 21. mezinárodním geografickém kongresu. Bude třeba zejména napomáhat činnosti našich zástupců v jednotlivých komisích IGU, včas připravit publikace a mapy pro výstavy a projednat referáty podle vyhlášených témat. Mezinárodní zeměpisný kongres v Londýně tak potvrdil, že naše geografie je na dobré cestě.

THE TWENTIETH INTERNATIONAL GEOGRAPHICAL CONGRESS

The Czechoslovak participation in the London Congress (July 1964) was larger and more active than in the past congresses. Sixteen geographers from various universities and geographical institutes took part in the XXth International Geographical Congress. They worked in 9 commissions and in all sections, presenting there nine reports. The members of the Congress were presented by the Czechoslovak National Committee for Geography with five special publications (see list of literature) which met with considerable interest. Czechoslovak works appeared at the International Exhibition of Thematic Maps, and at the exhibitions of National Atlases, Land Use Maps, and Population Maps. The strong representation of our geographers provided for a broad

participation in IGU Commissions; our geographers work recently in the Commission on the Evolution of Slopes, on National Atlases, Periglacial Morphology, Methods of Economic Regionalization, Medical Geography, Applied Geomorphology, World Land Use Survey, Geography and Cartography of World Population, Agricultural Typology, and on Applied Geography.

The XXXth Congress in London made possible to get a view of recent tendencies in geography in the world, marking the way which should be taken by the geographical science for its development even in Czechoslovakia. This can be characterized by further penetration of geography into practical life, use of quantitative methods, perfection of representation methods in cartography, and complex regional and thematic research of the territory of the countries concerned and of developing countries, whose own geography is not yet ready to deal with that task. It is necessary now that the Czechoslovak National Committee for Geography may start as soon as possible the preparations for a good representation of our geography at the XXIst Geographical Congress in India.

(Translated by J. Burša)

Literatura

1. KUNSKÝ J.: Osmnáctý mezinárodní zeměpisný kongres v Rio de Janeiro 1956. Sborník ČSZ 61 : 300—306, 1956.
2. KORČÁK J.: Mezinárodní zeměpisný kongres ve Stockholmu. Sborník ČSZ 66 : 152—157, 1961.
3. Acta Geologica et Geographica Universitatis Comenianae. Geographica 4. Bratislava 1964, 428 str., 35 map v příloze. (Distribuci provádí: Přírodovědecká fakulta Univerzity Komenského, ústředná knižnice, Bratislava, Rajská 32/b.)
4. Journal of the Czechoslovak Geographical Society. Supplement for the XX-th International Geographical Congress. Praha 194, 207 str. (Geografický ústav ČSAV, Praha 1, Na příkopě 29).
5. Geografický časopis XVI, 2 : 105—231, Bratislava 1964 (Bratislava, Klemensova 27).
6. Geodetický a kartografický obzor 10, 7 : 153—176, Praha 1964 (Ústřední správa geodézie a kartografie, Praha 1, Hyberská 2).
7. Zprávy Geografického stavu ČSAV 4, 10 str., Opava 1964 (Geografický ústav ČSAV, Opava, Nádražní okruh 29).
8. Abstract of Papers, 20th International Geographical Congress, London 1964, 362 str. (Supplement 34 stran).
9. Congress Programme, London 20 to 28 July 1964, London 1964, 104 str.
10. WATSON J. W., SISSONS J. B. red.: The British Isles, A. Systematic Geography. Edinburgh 1964, 452 str., 51 obr.
11. CRONE G. R.: British Geography in the Twentieth Century. Geographical Journal 130, 2 : 197—220, 1964.
12. KIRWAN L. P.: The R. G. S. and British Exploration: A Review of Recent Trends. Geographical Journal 130, 2 : 198—225, 1964.
13. HARRIS, BIDDLE, THOMPSON, IRVING: British Maps and Charts: A Survey of Development. Geographical Journal 130, 2 : 226—240, 1964.
14. Geography. XXth International Geographical Congress Special Issue, 1964, 202 str.
15. LINTON D. L. red.: This Changing Britain. Geography 69, 3 : 252—334, 1964.
16. Scottish Geographical Magazine. Royal Scottish Geographical Society 80, 2 : 60 str., 1964.
17. Presidential Addresses Delivered to the Institute of British Geographers. London 1964, 60 str.
18. STEERS J. A. red.: Field Studies in the British Isles. London 1964, 552 str., 85 obr.
19. CLAYTON K. M. red.: Guide to London Excursions. London 1964, 162 str., 71 obr.